

Rennäringslag (1971:437)

Rennäringslag
[5101]

Renskötselrätt

Anm. Rubriken har fått sin nuvarande lydelse enligt lag (1993:36).

1 §

[5101] Den som är av samisk härkomst (same) får enligt bestämmelserna i denna lag använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar.

Rätten enligt första stycket (renskötselrätten) tillkommer den samiska befolkningen och grundas på urminnes hävd.

Renskötselrätten får utövas av den som är medlem i sameby. *Lag (1993:36).*

2 §

Paragrafen har upphört att gälla enligt lag (1993:36).

Renskötselområdet m.m.

Anm. Rubriken är införd enligt lag (1993:36).

3 §

[5103] Renskötsel får bedrivas inom följande områden (renskötselområdet)

1. hela året (året-runt-markerna)

i Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker dels ovanför odlingsgränsen, dels nedanför denna gräns på mark där skogsrenskötsel av ålder bedrivs under våren, sommaren eller hösten och marken antingen tillhör eller vid utgången av juni 1992 tillhörde staten (kronomark) eller utgör renbetesland,

på renbetesfjällen i Jämtlands län,

inom de områden i Jämtlands och Dalarnas län som vid utgången av juni 1992 tillhörde staten och var särskilt upplåtna till renbete,

2. den 1 oktober—den 30 april (vinterbetesmarkerna)

i övriga delar av lappmarkerna nedanför odlingsgränsen,

inom sådana trakter utanför lappmarkerna och renbetesfjällen där renskötsel av ålder bedrivs vissa tider av året.

Med renbetesland förstås mark som vid avvittringen förklarats utgöra renbetesland eller av ålder använts som sådant land. Med renbetesfjällen förstås de vid avvittringen för samerna avsatta renbetesfjällen och de områden som sedermera upplåtits till utvidgning av dessa fjäll. *Lag (1996:949).*

4 §

[5104] Betestid enligt 3 § första stycket 2 kan av länsstyrelsen förlängas, om det behövs på grund av ogynnsamma väderleks- eller betesförhållanden eller av annat särskilt skäl. *Lag (1990:1490).*

5 §

[5105] Om rätt att efter särskilt tillstånd driva renskötsel under hela året inom vissa områden nedanför lappmarksgränsen finns bestämmelser i 85—89 §§.

6 §

[5106] För renskötseln finns samebyar.

Mark som anges i 3 § första stycket 1 fördelas mellan samebyar i särskilda byområden. Byområde kan omfatta även mark som anges i 3 § första stycket 2.

Om särskilda skäl föreligger, kan del av byområde vara gemensam för samebyar.

7 §

[5107] Indelning i byområden görs av Sametinget.

Indelningen skall göras så, att områdena blir lämpade för sitt ändamål med hänsyn till betestillgång och övriga omständigheter.

De samebyar som kan komma att beröras av ett beslut om ändrad indelning skall ges möjlighet att yttra sig över den föreslagna indelningen. Detsamma gäller fastighetsägare som kan komma att beröras av beslutet.

Innan Sametinget fattar beslut om ändrad indelning skall sammanträde hållas med berörda samebyar. Berörda fastighetsägare har rätt att närvara vid sammanträdet. Sammanträde behövs dock inte om

1. de berörda samebyarna samtycker till ändringen, och
2. sammanträde inte begärs av någon berörd fastighetsägare. *Lag (2006:802).*

8 §

[5108] Med samebys betesområde förstås byområdet och övriga områden som samebyn begagnar för renskötsel.

Sameby

Ändamål och medlemmar m.m.

Renskötselrättens utövande

23 §

[5109] Sameby har rätt att flytta byns renar mellan skilda delar av byns betesområde.

24 §

[5110] Flyttningssvägs sträckning fastställs av länsstyrelsen, om sameby begär det eller fråga om sträckningen eljest uppkommer.

Föreligger särskilda skäl för ändring av fastställd eller eljest gällande flyttningssväg och kan ändringen ske utan väsentlig olägenhet för renskötelsen, kan länsstyrelsen förordna om ändring av vägens sträckning. *Lag (1990:1490)*.

25 §

[5111] En medlem i sameby får jaga och fiska på utmark inom de delar av byns betesområde som hör till renbetesfjällen eller lappmarkerna, när renskötsel är tillåten där.

Det som sägs i första stycket gäller även då en medlem i sameby tillfälligt uppehåller sig inom en annan samebys betesområde för renskiljning eller annat ändamål som har samband med renarnas skötsel. I sådant fall får dock medlemmen jaga och fiska endast för sitt uppehälle.

Uppehåller sig björn, varg, järv eller lo bevisligen i trakten, får jakt efter sådant djur bedrivas på sådan mark som anges i första stycket inom en annan samebys betesområde, i den mån regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer tillåter det.

Inom de områden i Jämtlands och Dalarnas län som vid utgången av juni 1992 tillhörde staten och var särskilt upplåtna till renbete får en medlem i sameby inom byns betesområde fiska till husbehov samt jaga rovdjur, i den mån regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer tillåter det. *Lag (2006:802)*.

Till 3 st

Anm. Se [5151] o.f.

Renskötselrättens upphörande i vissa fall m.m.

26 §

[5112] Regeringen kan förordna om upphävande av renskötselrätten för visst markområde, när området behövs för ändamål som avses i 2 kap. expropriationslagen (1972:719).

Upphävande kan begränsas till att avse viss tid eller vissa i renskötselrätten ingående befogenheter. *Lag (1993:36)*.

27 §

[5113] Meddelas förordnande enligt 26 §, kan regeringen föreskriva åtgärder för att motverka skada eller olägenhet för renskötelsen. *Lag (1977:698)*.

28 §

[5114] Medför upphävande av renskötselrätt skada eller olägenhet för renskötelsen eller för sådan rätt till jakt eller fiske som avses i 25 §, utgår ersättning därför.

Ersättning för skada eller olägenhet som ej drabbar bestämd person tillfaller till hälften sameby som beröres av upphävandet och till hälften samefonden, om ej särskilda skäl föreligger.

29 §

[5115] I fråga om upphävande av renskötselrätt och ersättning med anledning därav gäller, utöver bestämmelserna i 26—28 §§, i tillämpliga delar bestämmelserna i expropriationslagen (1972:719) om expropriation av särskild rätt till fastighet.

I fråga om ett förordnande om upphävande av renskötselrätt som regeringen har meddelat före den 1 augusti 2010, ska hänvisningen till expropriationslagen i första stycket avse den lagens lydelse vid utgången av juli 2010. *Lag (2010:817)*.

30 §

[5116] Den som inom året-runt-markerna äger eller brukar mark där renskötsel bedrivs får inte vid användningen av marken vidta åtgärder som medför avsevärd olägenhet för renskötelsen i annan mån än som följer av förordnande enligt 26 §.

Första stycket hindrar inte att mark används i enlighet med en detaljplan eller för företag vars tillåtlighet skall prövas i särskild ordning. *Lag (1993:36)*.

Upplåtelse av mark och vatten m.m.

Anm. Rubriken är införd enligt lag (1993:36).

31 §

[5117] Sameby eller medlem i sameby får ej upplåta rättighet som ingår i renskötselrätten.

Sameby får dock åt den som har varit medlem i byn upplåta rätt att utan avgift till sitt husbehov jaga eller fiska på byns område enligt 25 §.

32 §

[5118] På sådan kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och på renbetesfjällen får nyttjanderätt upplåtas endast om upplåtelsen kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln.

Avser upplåtelsen rätt till jakt eller fiske, krävs dessutom att upplåtelsen är förenlig med god viltvård eller fiskevård och kan ske utan besvärande intrång i rätten till jakt eller fiske enligt 25 §. Upplåtelse av hela fisket i visst vatten får ske endast om samebyn medger det. *Lag (2000:595)*.

Anm. Se [5151] o.f.

33 §

[5119] Fråga om upplåtelse enligt 32 § prövas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. *Lag (1977:698)*.

Anm. Se [5151] o.f.

34 §

[5120] Upplåtelse enligt 32 §, som ej avser tillgodogörande av naturtillgångar eller skogsavverkning, skall ske mot avgift, om ej särskilda skäl föreligger för avgiftsfrihet. Avgiften fördelas mellan samefonden och sameby som beröres av upplåtelsen enligt bestämmelser som meddelas av regeringen.

Avser upplåtelsen tillgodogörande av naturtillgångar, skall staten utge ersättning för den skada eller olägenhet för renskötelsen som upplåtelsen medför. I fråga om fördelning av ersättning som ej utgår till bestämd person äger 28 § andra stycket motsvarande tillämpning. *Lag (1977:698).*

Till 1 st

Anm. Se [5151] o.f.

Samebys förvaltning m.m.

Renarnas skötsel m.m.

65 §

[5121] Vid renskötels utövande skall hänsyn tas till andra intressen.

Renarna skall såvitt möjligt hindras från att komma utanför samebys betesområde eller att annars vålla skada eller olägenhet.

Flyttning av renarna skall ske i samlade flockar. Väg skall tas där minsta skada vållas. Vid flyttning skall tillses att renar inte lämnas kvar på område där renskötsel inte är tillåten.

Flyttning som äger rum utanför samebys betesområde skall ske utan onödig tidsutdräkt. *Lag (1993:36).*

65 a §

[5121 A] Rennäringen skall bedrivas med bevarande av naturbetesmarkernas långsiktiga produktionsförmåga så att dessa ger en uthålligt god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls.

Bestämmelser om att tillstånd krävs för vissa verksamheter och åtgärder finns i 7 kap. 28 a—29 b §§ miljöbalken.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de föreskrifter som i övrigt behövs om den hänsyn som vid renskötsel skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen. Föreskrifterna får dock inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Länsstyrelsen får meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av tredje stycket skall efterlevas.

Föreläggande eller förbud får meddelas först sedan det har visat sig att länsstyrelsens råd inte har följts. I brådskande fall eller när det annars finns särskilda skäl, får länsstyrelsen dock omedelbart meddela förelägganden eller förbud.

I beslut om föreläggande eller förbud får länsstyrelsen sätta ut vite. *Lag (2001:439)*.

66 §

Koncessionsrenskötsel

85 §

[5122] Den som är same kan få tillstånd (koncession) att driva renskötsel i Norrbottens län nedanför lappmarksgränsen inom område där renskötsel av ålder förekommer under hela året. Koncession innefattar rätt för koncessionshavaren att driva rensköteln även med skötesrenar som tillhör

1. den som äger eller brukar en jordbruksfastighet, som helt eller delvis är belägen inom den del av länet där koncessionsrenskötsel får bedrivas, om ägaren eller brukaren är bosatt på fastigheten eller inom området,

2. den som tidigare har haft koncession inom området, om denne är bosatt inom den del av länet där koncessionsrenskötsel får bedrivas och inte har övergått till annat huvudsakligt förvärvsarbete,

3. efterlevande make eller efterlevande underårigt barn till koncessionshavare eller till sådan under 2 angiven tidigare koncessionshavare som vid tidpunkten för dödsfallet ägde skötesrenar, om den efterlevande är bosatt inom den del av länet där koncessionsrenskötsel får bedrivas.

Koncession får lämnas endast om fortsatt renskötsel inom området är till övervägande nytta för orten och endast om den som söker koncession kan antas komma att driva rensköteln på ett ändamålsenligt sätt.

Koncession meddelas för viss tid, högst tio år. *Lag (2006:802)*.

86 §

[5123] För rensköteln inom koncessionsområde skall det finnas sameby. Medlem i sådan sameby är koncessionshavare, dennes make och hemmavarande barn, annan same som biträder koncessionshavare i rensköteln och som inte har annat huvudsakligt förvärvsarbete samt ägare av skötesrenar inom koncessionsområdet.

Bestämmelserna om samebyar och deras förvaltning gäller i tillämpliga delar i fråga om sameby för koncessionsrenskötsel med följande avvikelser:

1. En ägare av skötesrenar anses som renskötande medlem.

2. Varje koncessionshavare har i frågor som avses i 59 § 2 en röst för varje påbörjat tjugotal renar som koncessionshavaren innehar enligt gällande renlängd. Antalet röster får dock inte beräknas efter fler renar än det antal som länsstyrelsen bestämt enligt 88 § första stycket 3. För ägare av skötesrenar är rösträtten begränsad till en röst, oavsett antalet skötesrenar som skötesrenägaren innehar.

3. Koncessionshavaren eller, om det finns flera, minst en av dem skall vara ledamot av styrelsen. Koncessionshavare leder renskötseln inom byn och anställer den arbetskraft som kan behövas för renskötseln. *Lag (2006:802).*

87 §

[5124] Fråga om koncession prövas av länsstyrelsen. *Lag (1990:1490).*

88 §

[5125] I beslut varigenom koncession beviljas skall anges

1. koncessionsområdet,
2. flyttningvägs sträckning,
3. det högsta antal renar som varje koncessionshavare får hålla inom området och det högsta antal skötesrenar som koncessionshavaren får ta emot,
4. i vad mån en koncessionshavare har rätt att anlägga stängsel, uppföra byggnader och ta virke inom koncessionsområdet,
5. i vad mån en koncessionshavare är skyldig att ta emot skötesrenar, och
6. de villkor i övrigt under vilka renskötseln får bedrivas.

För samma hushåll får hos en koncessionshavare finnas högst trettio skötesrenar i vinterhjord. *Lag (2006:802).*

89 §

[5126] Bryter en sameby eller en koncessionshavare mot villkor som gäller för verksamheten, får länsstyrelsen vid vite förelägga byn eller koncessionshavaren att vidta rättelse. Om en koncessionshavare innehar fler egna renar än vad länsstyrelsen medgett med stöd av 88 § första stycket 3, eller om en ägare av skötesrenar har fler renar i koncessionshavarens vård än vad som följer av 88 § andra stycket, eller samebyns beslut, får länsstyrelsen vid vite förelägga renägaren att minska renantalet till det tillåtna.

Efter ansökan av samebyn får länsstyrelsen besluta om slakt och försäljning av de övertaliga renarna, om renägaren inte efter uppmaning själv låter minska renantalet.

Kostnaden för slakten och försäljningen skall tas ut ur köpesumman, medan återstoden av köpesumman tillfaller renarnas ägare.

Har förutsättningarna för koncessionen ändrats, kan länsstyrelsen återkalla koncessionen eller besluta om nya villkor. *Lag (2006:802).*

98 §

Paragrafen har upphört att gälla enligt lag (1990:1490).

99 §

[5128] Länsstyrelsens beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får, om beslutet rör annat än sådan upplåtelse som avses i 32 §, överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Sametingets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut att bevilja registrering av renmärken får dock inte överklagas.

Beslut om upplåtelse som avses i 32 § får överklagas hos regeringen. Beslut som avser upplåtelse av rätt till jakt eller fiske får dock överklagas endast av sameby.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. *Lag (2006:802)*.

100 §

101 §

[5129] Beslut som avses i 97 och 99 §§ gäller även om det har överklagats, om inte den myndighet som skall pröva överklagandet beslutar något annat. *Lag (1994:625)*.

102 §

[5130] Länsstyrelsens åligganden enligt denna lag fullgörs i fråga om Västernorrlands län av Länsstyrelsen i Västerbottens län och i fråga om Dalarnas län och Gävleborgs län av Länsstyrelsen i Jämtlands län. *Lag (2006:802)*.

[5131] 1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1971, då lagen (1928:309) om de svenska lapparnas rätt till renbete i Sverige och lagen (1960:144) om renmärken skall upphöra att gälla.

2. Vad i lag eller annan författning betecknas som områden som blivit anvisade till lapparnas uteslutande begagnande skall i stället avse sådan kronomark ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och renbetesfjällen.